

Stavovi javnosti o korupciji i upoznatost sa radom Agencije za sprječavanje korupcije

Rezultati istraživanja javnog mnjenja

Decembar, 2020. godine

Cilj istraživanja

Cilj istraživanja je bio utvrditi percepciju, informisanost, stavove i iskustva građana o korupciji u Crnoj Gori.

Specifični ciljevi ovog istraživanja uključivali su:

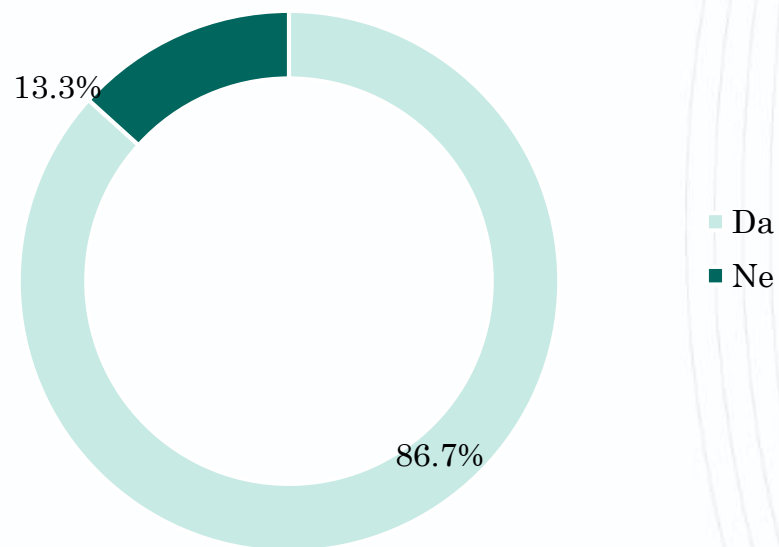
1. Utvrđivanje **upoznatosti sa ASK** i njenim aktivnostima, kao i kampanjama ASK
2. Mjerenje percepcije **efikasnosti rada** ASK u borbi protiv korupcije,
3. Utvrđivanje **ličnog iskustva sa korupcijom**, mjerenje razlika u percepciji i stavovima s obzirom na socio-demografske karakteristike ispitanika (pol, starost, obrazovanje, materijalni položaj, status zaposlenosti, regija),
4. Mjerenje **percepcije raširenosti korupcije po oblastima**,
5. Mjerenje **percepcije uspješnosti** aktivnosti vezanih za **kontrolu finansiranja** političkih partija,
6. Utvrđivanje **izvora informisanosti** o aktivnostima ASK i o **načinima prijave** korupcije

Metodologija

- Kvantitativno istraživanje
- Reprezentativan uzorak
 - *Multistage random sample* metoda uzorkovanja
 - 1006 ispitanika nastanjenih u 18 crnogorskih opština
 - Ciljna populacija – punoljetni građani (18+)
 - Post-stratifikacija u odnosu na pol i starost ispitanika
- Greška mjerenja: +/-3,1%
- Interval povjerenja od 95% za pojave sa incidencom od 50%
- *Face-to-face* metod ispitivanja – anketiranje uz upotrebu tablet uređaja
- Verifikacija
- Terensko istraživanje: 05.12. – 24.12.2020. godine

Upoznatost sa radom Agencije za sprječavanje korupcije?

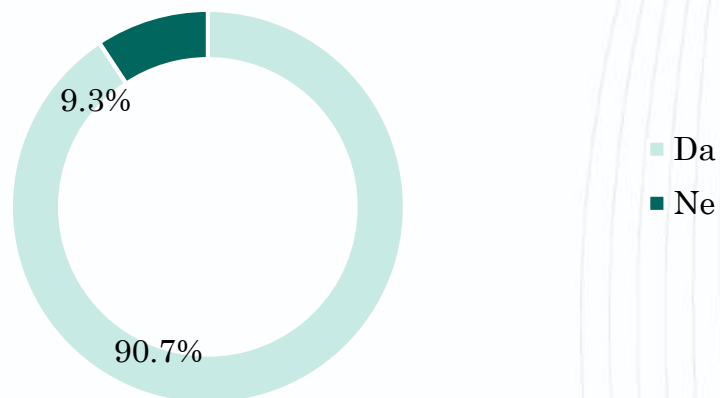
Da li ste čuli za Agenciju?

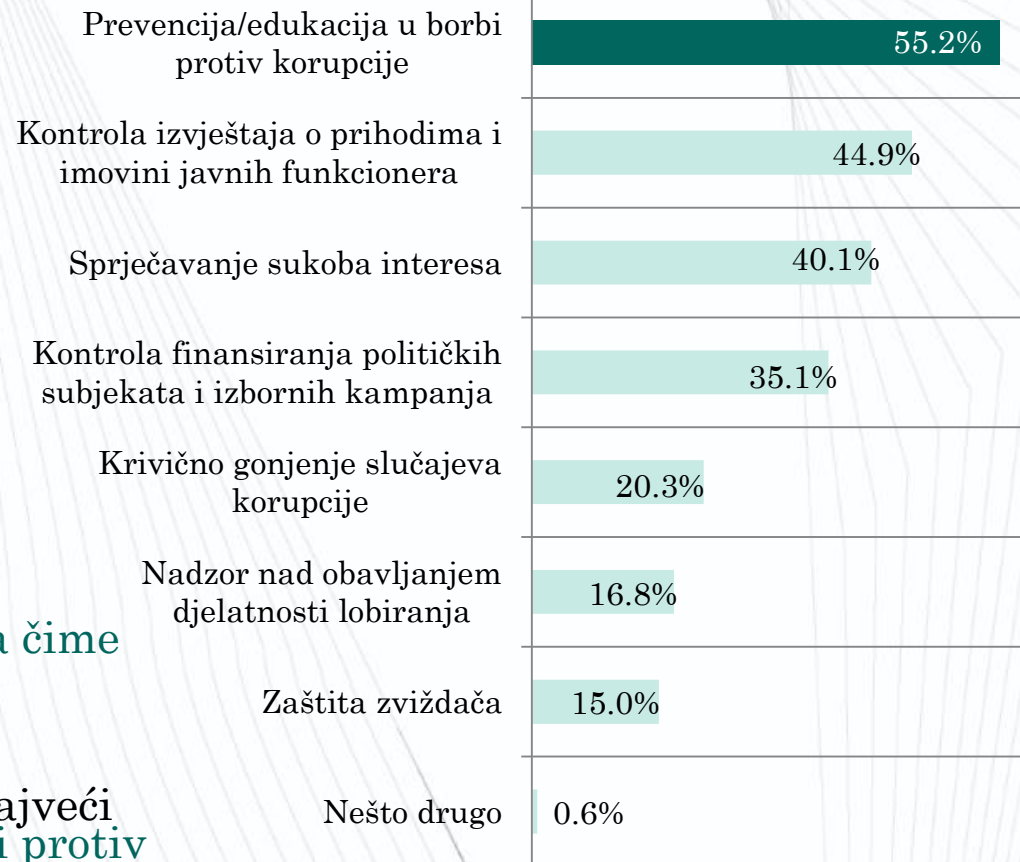
- 86.7% ispitanika je čulo za Agenciju za sprječavanje korupcije.
- Za ASK u mjeri većoj od prosječne nisu čuli*:
 - Stanovnici juga Crne Gore,
 - Osobe sa osnovnom školom kao najvišim postignutim nivoom obrazovanja,
 - Studenti i penzioneri

*istaknute samo statistički relevantne razlike

Da li znate čime se Agencija bavi?

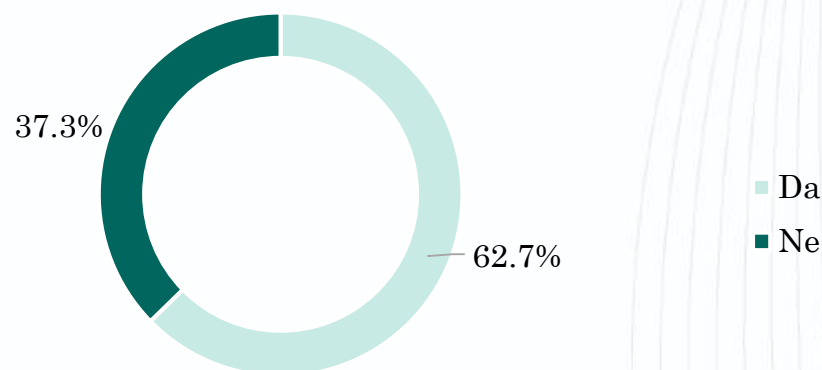

- Od onih koji su čuli za Agenciju, **90.7%** njih tvrdi da **zna čime se Agencija bavi**.
- Od onih koji su odgovorili da znaju čime se ASK bavi, najveći broj ispitanika odabrao je **prevenciju i edukaciju u borbi protiv korupcije**.

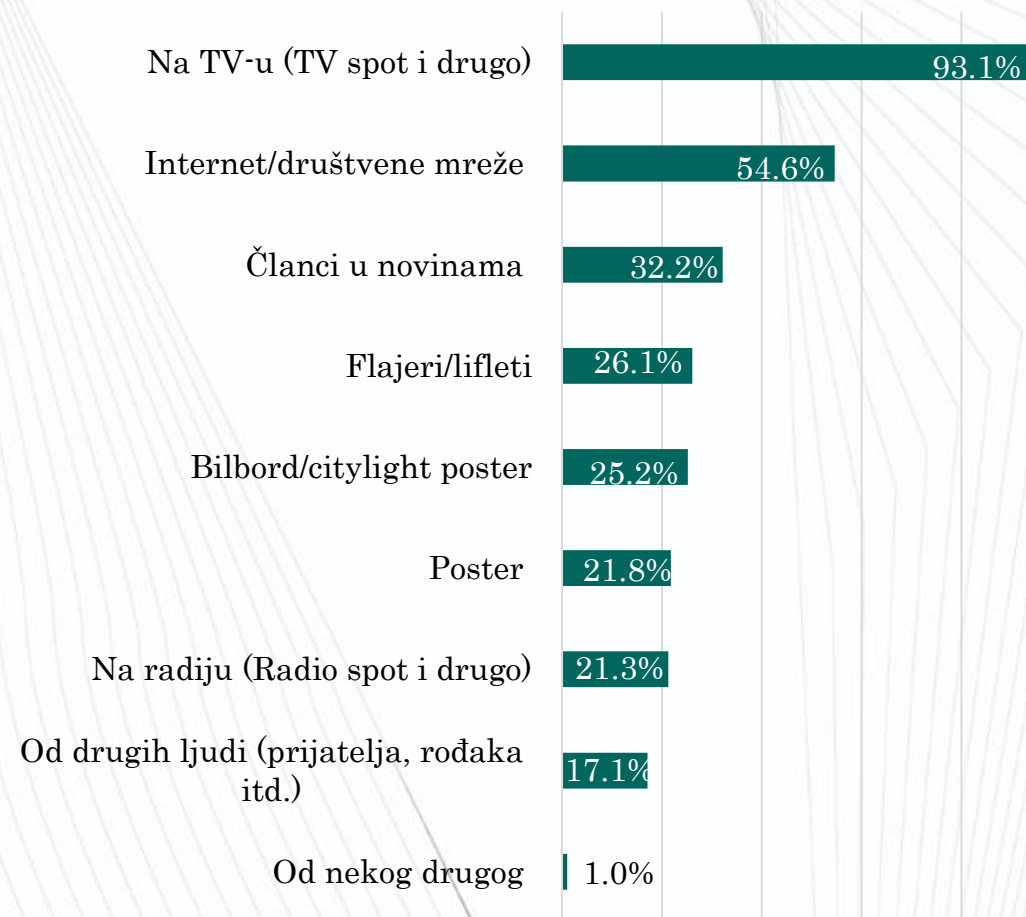

Kampanja „Ni centa za mito”

DA LI STE ČULI ZA KAMPANJU I GDJE?

- **62.7%** građana je čulo za kampanju „Ni centa za mito“.
- Najveći broj građana za pomenutu kampanju je saznao putem **televizije** (TV spot i drugo) – ovo komunikaciono sredstvo je ukupno navelo 93.1% ispitanika.

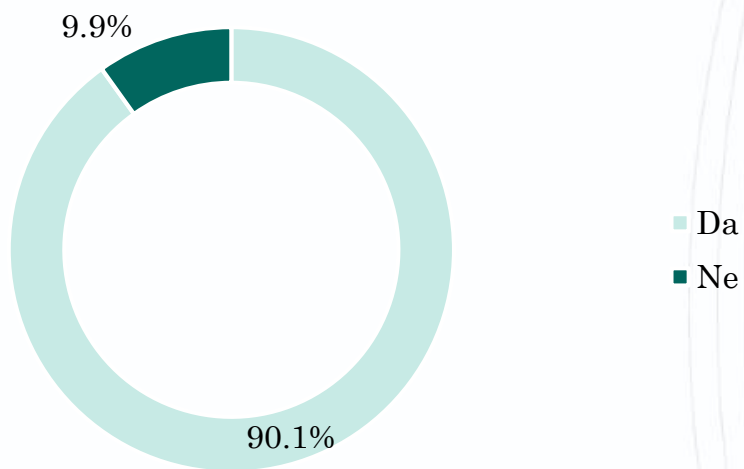

Da li ste čuli za neki od slogana iz kampanje „Ni centa za mito“?

- Nešto više od polovine ispitanika, **50.3%**, čulo je za slogan „**Korupcija nije u igri**“. Slijedi slogan „**Za društvo bez korupcije**“ kojeg prepoznaje **44.9%** ispitanika, dok je prepoznatljivost slogana „**Lobiraj zakonito**“ nešto **manja** i iznosi **37.6%**.
- Za slogane su u **manjoj mjeri čuli**: stariji od 55 godina, osobe sa nižim primanjima i postignutim nivoom obrazovanja, te oni koji žive u ruralnim područjima.

Da li ovakve kampanje ohrabruju građane u suprotstavljanju korupciji?

- Dominantna većina ispitanika smatra da ovakve kampanje ohrabruju građane u suprotstavljanju korupciji.
- Sa ovim stavom su u mjeri manjoj od prosječne saglasni:
 - Oni koji vode sopstveni biznis,
 - Osobe sa visokim primanjima,
 - Osobe sa fakultetskim obrazovanjem.

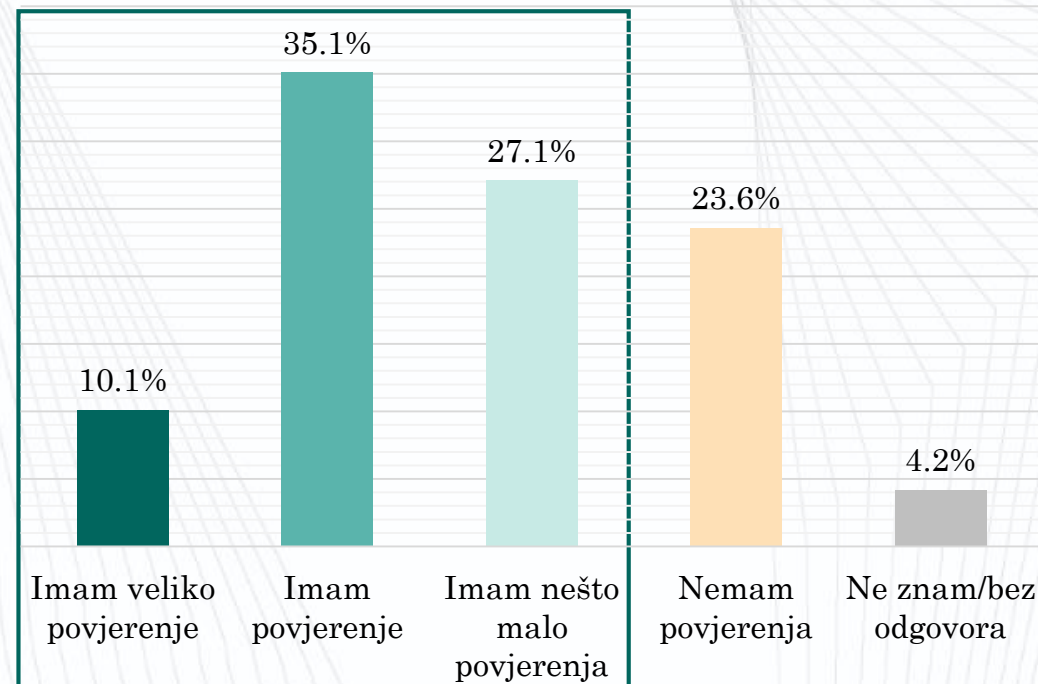
Povjerenje u rad Agencije

U kojoj mjeri Vi lično imate povjerenja u rad Agencije za sprječavanje korupcije u borbi protiv korupcije?

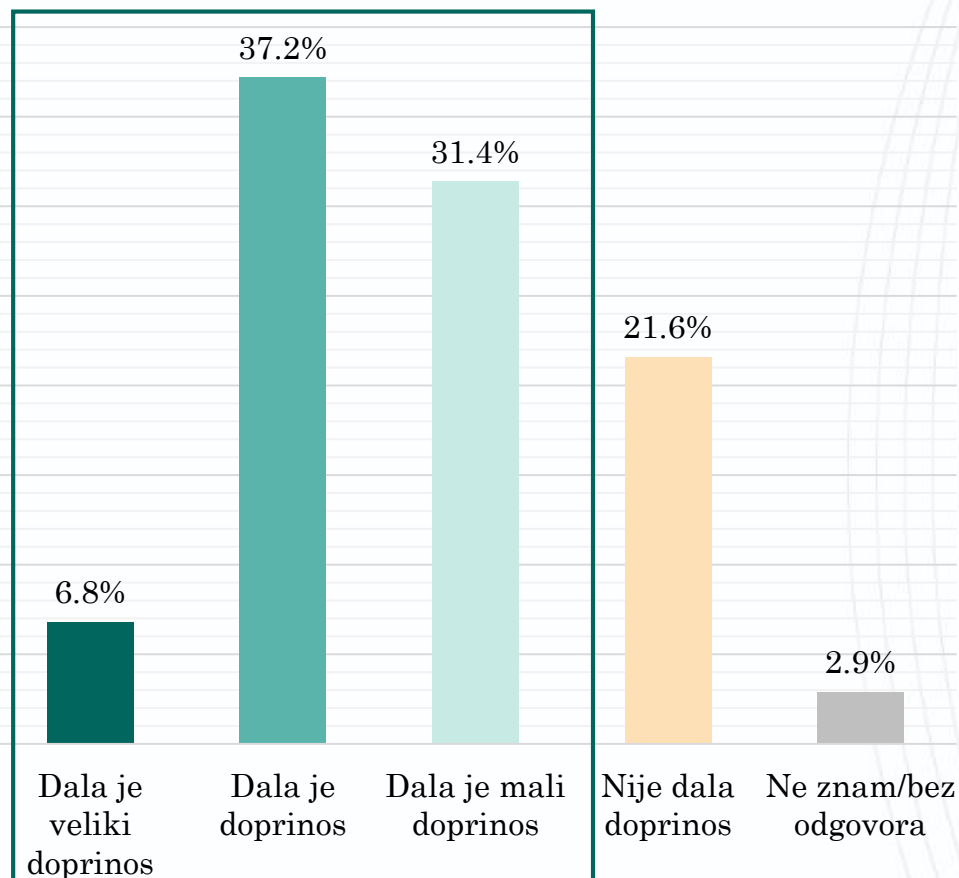

- 72.3% ispitanika navodi da **ima povjerenja** u rad Agencije za sprječavanje korupcije, dok gotovo svaki četvrti ispitanik **nema povjerenja** u rad Agencije.

- Niži nivo povjerenja pokazuju sljedeće grupe:
 - Stanovnici priobalnog dijela Crne Gore i urbanih sredina,
 - Osobe visokih primanja i fakultetskog obrazovanja.

U kojoj mjeri je Agencija dala doprinos sveukupnoj borbi protiv korupcije?

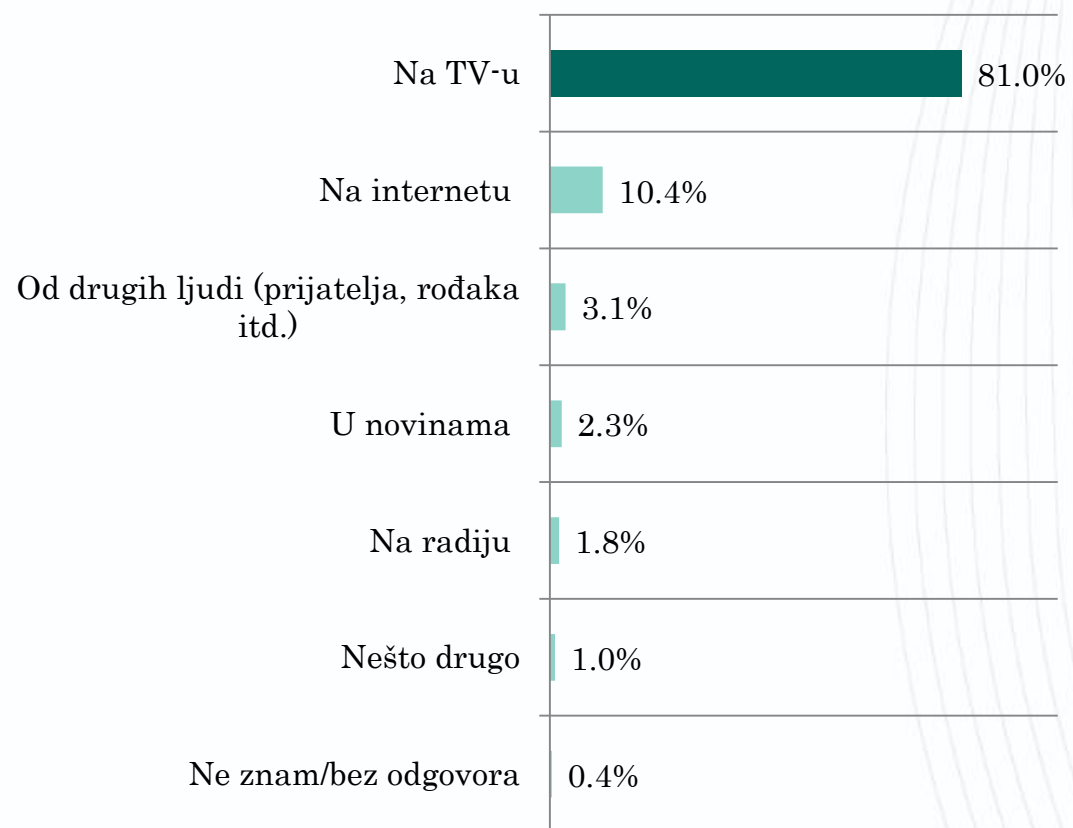
U kojoj mjeri je Agencija dala doprinos sveukupnoj borbi protiv korupcije?

■ Dala je doprinos ■ Nije dala doprinos ■ Ne znam/bez odgovora

- 75.4% građana smatra da je Agencija dala doprinos sveukupnoj borbi protiv korupcije u Crnoj Gori.
- Stanovnici sa juga Crne Gore, oni nastanjeni u gradskim područjima, te oni koji imaju visoka primanja u visoku školsku spremu u većoj mjeri od prosjeka smatraju da Agencija nije dala doprinos borbi protiv korupcije.

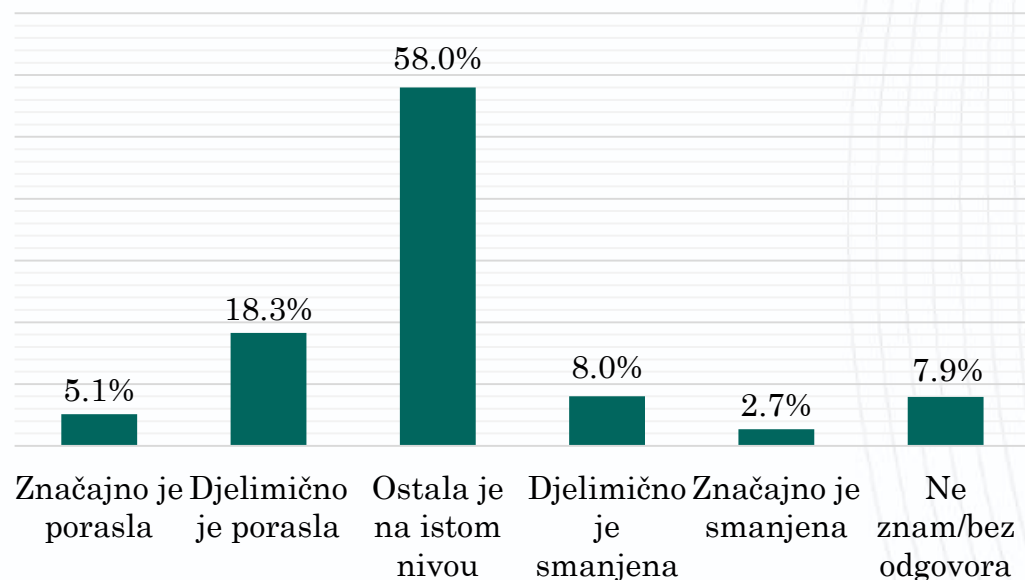
Gdje ste prvi put čuli za Agenciju?

- Najveći broj ispitanika, njih čak 81.0% je za Agenciju čulo putem **TV-a**.
- Nakon toga, građani su za ASK najčešće čuli putem komunikacionih kanala na internetu.

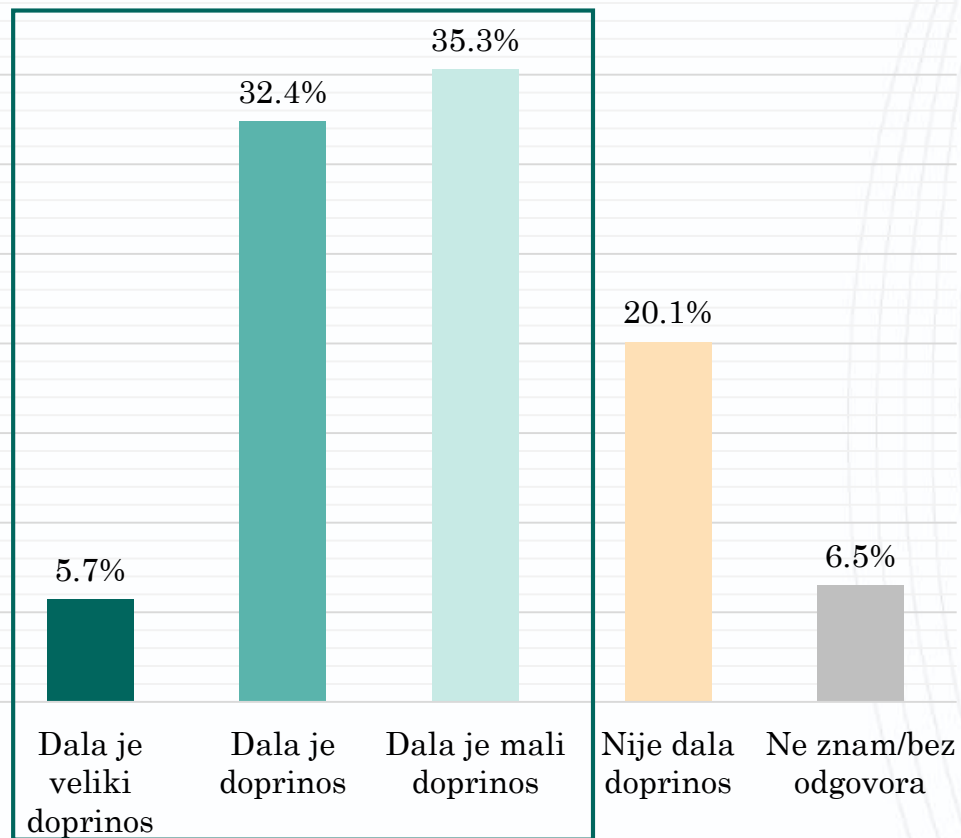
Transparentnost rada Agencije danas u poređenju sa prethodnom godinom

Ukupno uzevši, kakvo je Vaše mišljenje o transparentnosti rada Agencije danas u poređenju sa tim kakvo je bilo prije godinu dana?

- Ukupno **23.4%** ispitanika smatra da je transparentnost rada Agencije porasla u odnosu na 2019. godinu, dok **svaki deseti** ispitanik navodi da je transparentnost smanjena.
- **Najveći broj** građana je mišljenja da je transparentnost ostala na istom nivou na kojem je bila i prije godinu dana.

Koliko je Agencija doprinijela jačanju transparentnosti upotrebe javnih resursa i finansiranja političkih subjekata tokom izbornih kampanja?

Koliko je Agencija doprinijela jačanju transparentnosti upotrebe javnih resursa i finansiranja političkih subjekata tokom izbornih kampanja?

■ Dala je doprinos ■ Nije dala doprinos ■ Ne znam/bez odgovora

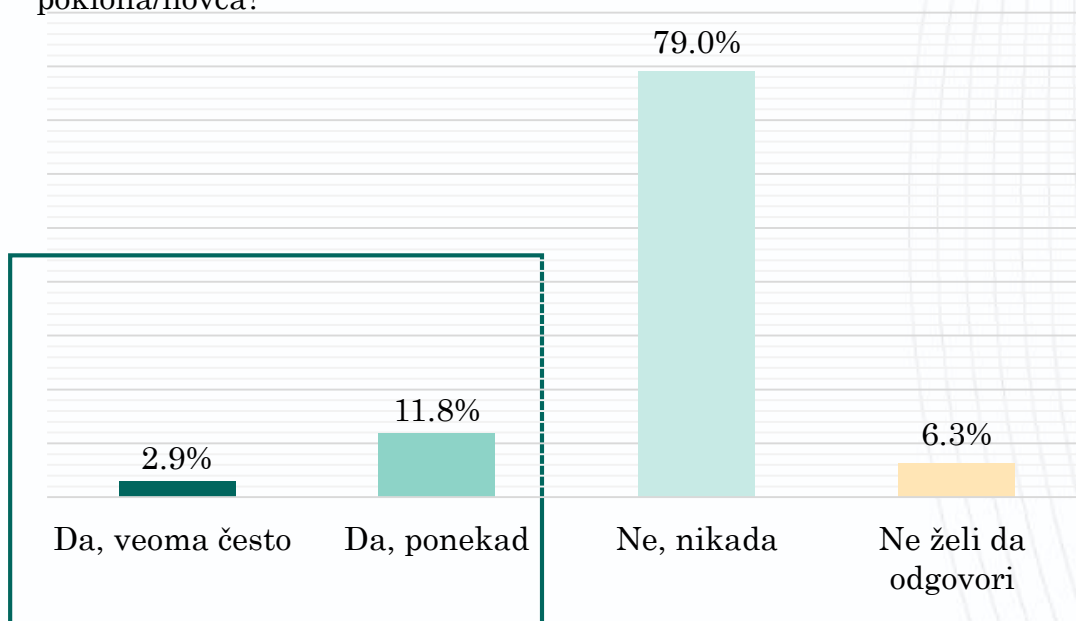
- Među onima koji smatraju da ASK nije dala doprinos u ovoj oblasti češće od prosjeka se pojavljuju osobe sa juga, oni koji žive u urbanim sredinama, te ispitanici sa visokim primanjima i obrazovanjem na nivou fakulteta.

Stavovi javnosti o pitanju korupcije

Lično iskustvo sa korupcijom

Traženje mita

Da li ste nekada prilikom ostvarivanja svojih prava kod državnih ili organa lokalne samouprave bili uslovljeni od bilo kog službenika zahtjevom za davanjem poklona/novca?

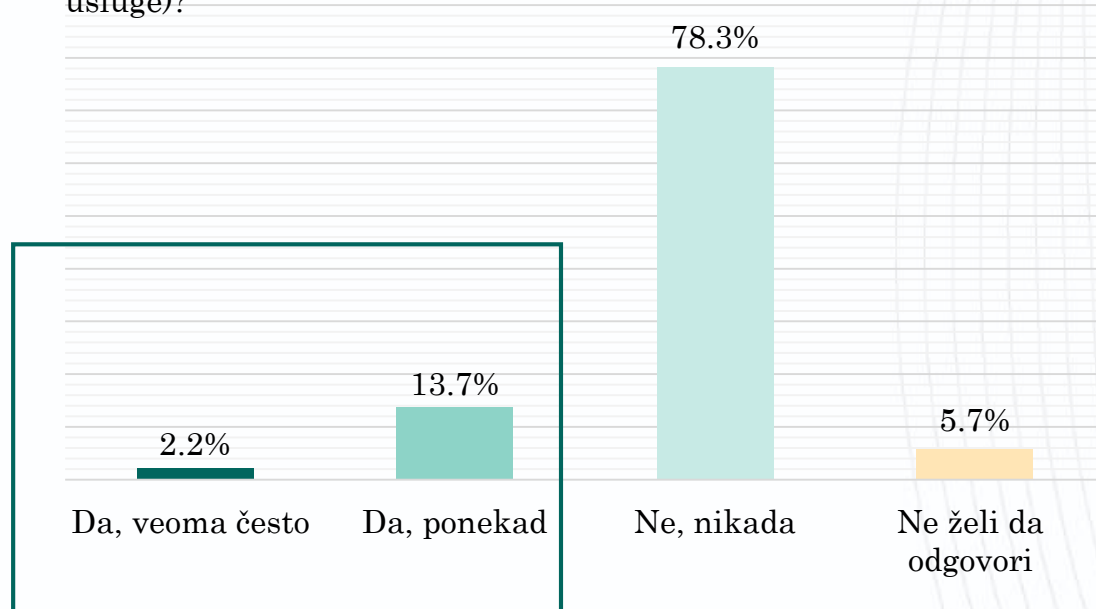

- Najveći broj ispitanika (79.0%) nije nikada bio uslovljen od bilo kog službenika zahtjevom za davanjem poklona/novca prilikom ostvarivanja svojih prava kod državnih organa ili organa lokalne samouprave.
- Svaki sedmi ispitanik je bio uslovljen od nekog službenika, a to su češće:
 - Osobe nastanjene u urbanim sredinama,
 - Osobe koje žive na jugu Crne Gore,
 - Osobe nižih i srednjih primanja.

Lično iskustvo sa korupcijom

Davanje mita

Da li ste Vi nekada ponudili neku vrstu poklona/novca kako biste ostvarili pravo koje Vam po zakonu pripada (skratili određene procedure ili ubrzali postupke na koje se inače čeka ili obezbijedili bolji kvalitet tražene usluge)?

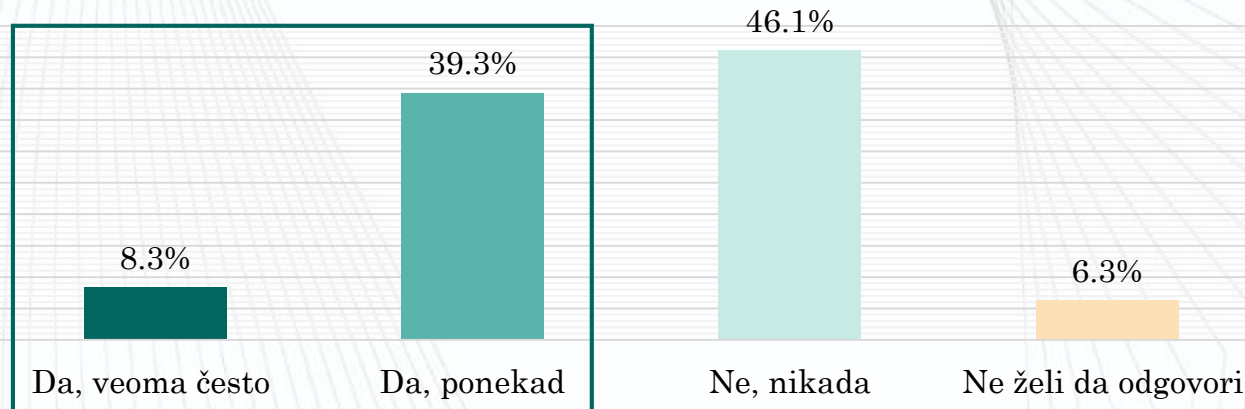

- Kao i kod prethodnog pitanja, najveći je broj onih (78,3%) koji tvrde da nikada nisu ponudili neku vrstu poklona/novca kako bi ostvarili pravo koje im po zakonu pripada.
- Svaki sedmi ispitanik priznaje da je veoma često ili ponekad ponudio mito.
- Kada je riječ o strukturi ispitanika koji su se potvrdno izjasnili po ovom pitanju, možemo tvrditi da se uglavnom radi o samozaposlenim osobama i poljoprivrednicima, osobama koje žive na jugu Crne Gore, te onima koji imaju niža primanja.

Da li ste čuli od nekog iz vaše neposredne okoline da je primio ili ponudio mito?

Iskustvo drugih: traženje mita

Da li ste čuli od nekog iz vaše neposredne okoline da je prilikom ostvarivanja svojih prava kod državnih ili lokalnih organa bio uslovljen od bilo kog službenika zahtjevom za davanjem poklona/novca?

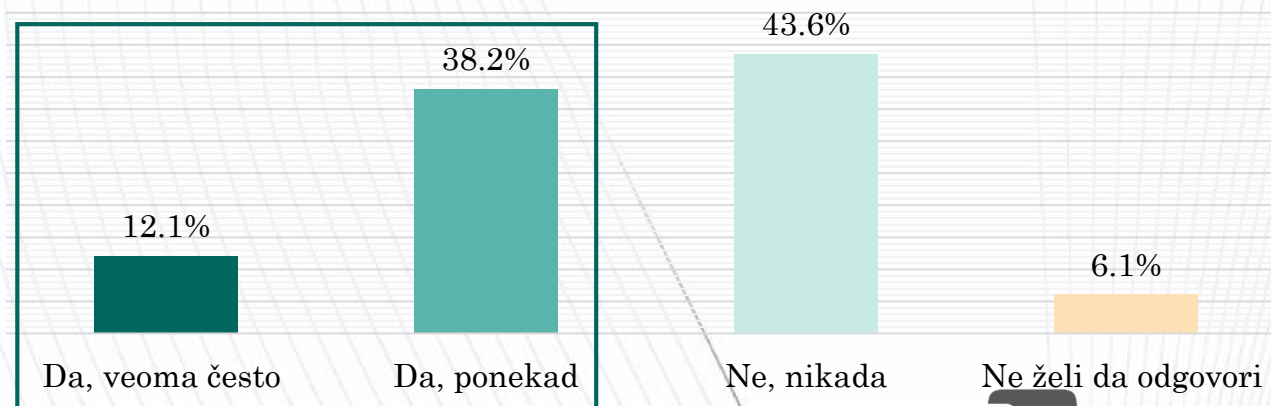
- U odnosu na lično iskustvo, očekivano je **veći broj** onih koji tvrde da su čuli da je neko iz njihove neposredne okoline bio uslovljen od nekog službenika zahtjevom za davanjem poklona/novca, prilikom ostvarivanja svojih prava.
- Kumulativno, riječ je o **47.6%** građana koji tvrde da su čuli da je nekome iz njihove neposredne okoline traženo „dodatno plaćanje“ za izvršenje usluge.

Da li ste čuli od nekog iz vaše neposredne okoline da je primio ili ponudio mito?

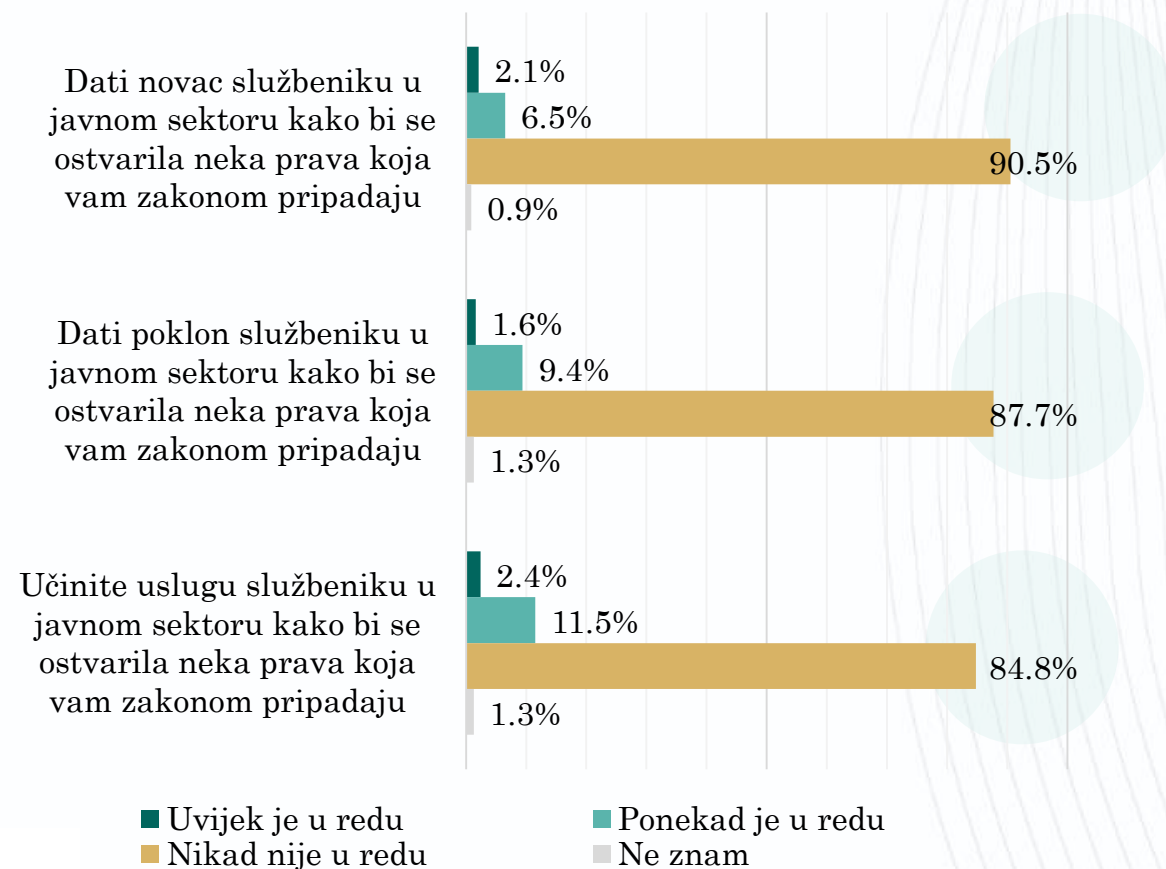
- Slična je situacija i kod davanja poklona/novca koje je ponudio neko iz neposredne okoline ispitanika, kako bi ostvario pravo koje im pripada.
- Značajno je veći broj građana koji smatraju da “nelegalna plaćanja” postoje (kumulativno 50,3%), ali da ih je prije ponudio neko iz njihove okoline, nego oni sami (tek 15,9% potvrdilo da je to nekada uradilo).

Iskustvo drugih: davanje mita

Da li ste čuli od nekog iz Vaše neposredne okoline da je ponudio neku vrstu poklona/novca kako bi ostvario pravo koje mu po zakonu pripada?

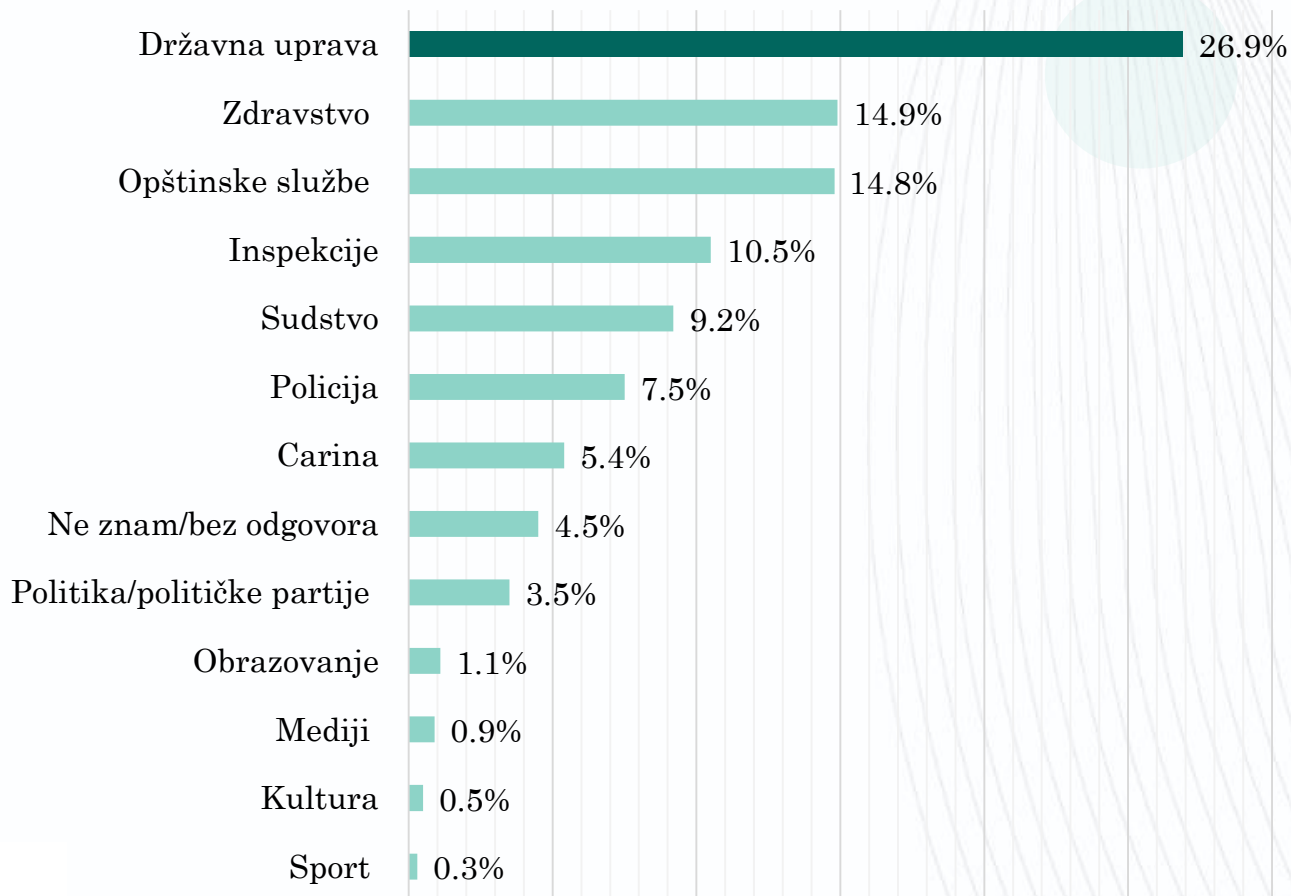
Da li smatrate da je u redu nešto od sljedećeg?

- Najveći broj građana je stava da nije u redu:

- **dati novac** službeniku u javnom sektoru kako bi se ostvarila prava koja im zakonom pripadaju (90.5%);
- **dati poklon** službeniku u javnom sektoru kako bi se ostvarila neka prava koja im zakonom pripadaju (87.7%),
- **učiniti uslugu** službeniku u javnom sektoru kako bi se ostvarila prava koja im zakonom pripadaju (84.8%).

U kojim oblastima/institucijama je korupcija najzastupljenija?

- U percepciji građana Crne Gore korupcija je najzastupljenija u **državnoj upravi**. To je stav koji dijeli **26.9%** građana.
- Gotovo svaki sedmi ispitanik tvrdi da je korupcija najzastupljenija u **zdravstvu** (14.9%) i **opštinskim službama** (14.8%).

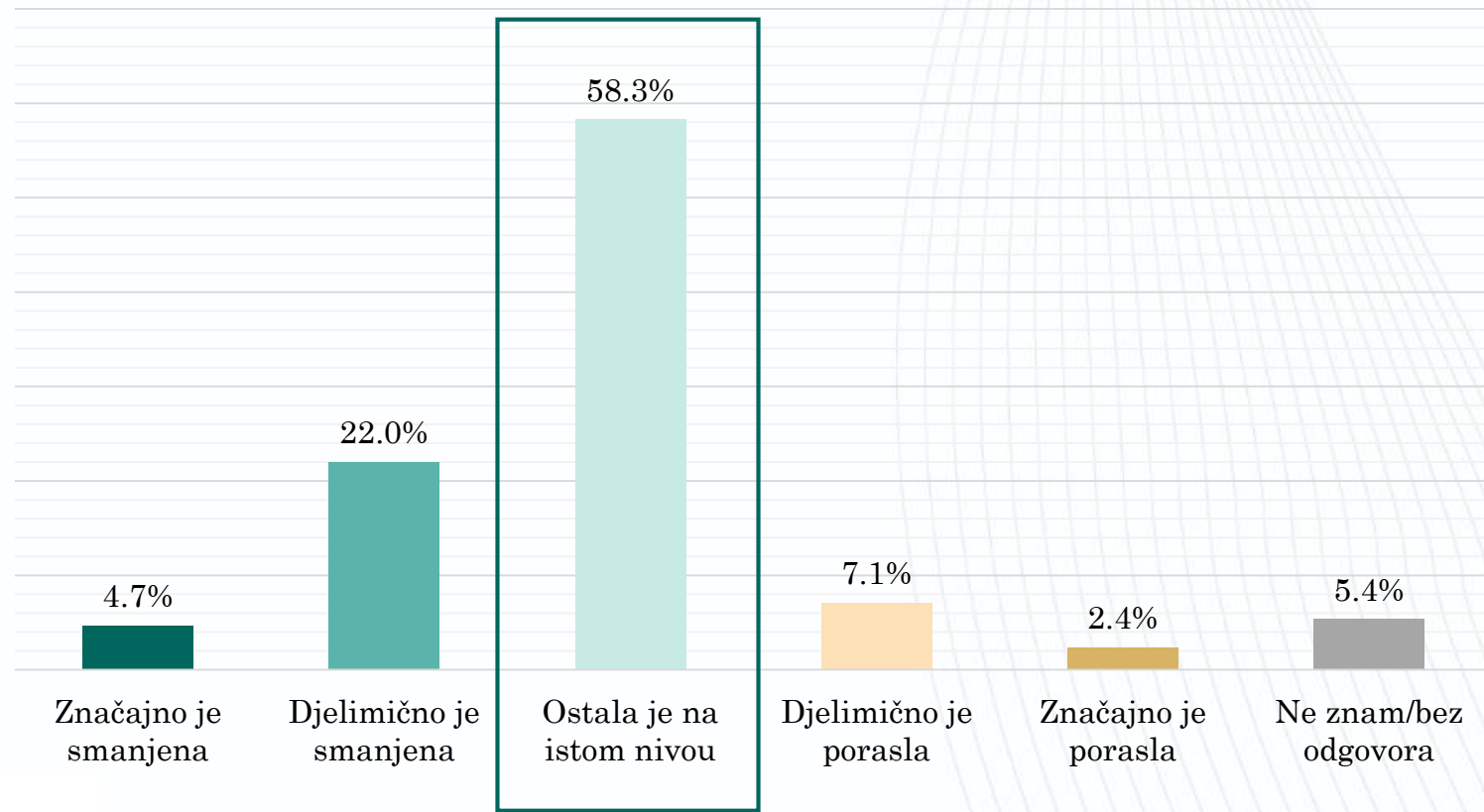
Koji su osnovni uzroci pojave/prisutnosti korupcije?

- Kao primarne uzroke korupcije, odnosno prisustva te pojave, građani navode:

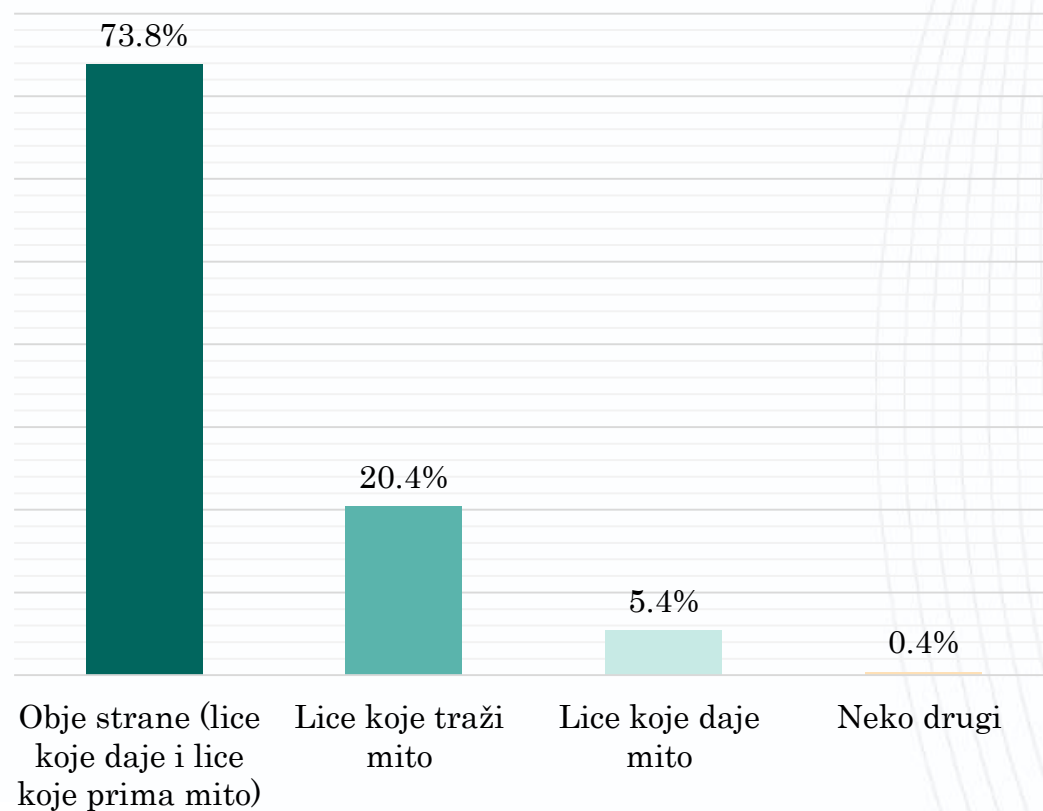
- Nedostatak građanske svijesti i odgovornosti o štetnosti korupcije (44.9%),
- Niska primanja službenika u državnim/opštinskim službama (44.6%),
- Nedostatak preventivnih mjera i edukativnih kampanja (37.2%).

Kakvo je Vaše mišljenje o prisutnosti korupcije u Crnoj Gori danas u poređenju sa tim kakvo je stanje bilo prije godinu?

- Više od pola ispitanika smatra da je korupcija ostala na istom nivou kao i prošle godine, njih **58.3%**
- Da je nivo korupcije porastao, češće smatraju muškarci (**10.5**) u odnosu na žene (**8.5%**). Isti stav učestalije dijele ispitanici koji žive u južnoj regiji Crne Gore (**15.9%**), nego ispitanici sa sjevera (**7.7%**) ili iz centralne regije (**7.3%**).

Ko je krivično odgovoran za krivična djela primanje/davanje mita?

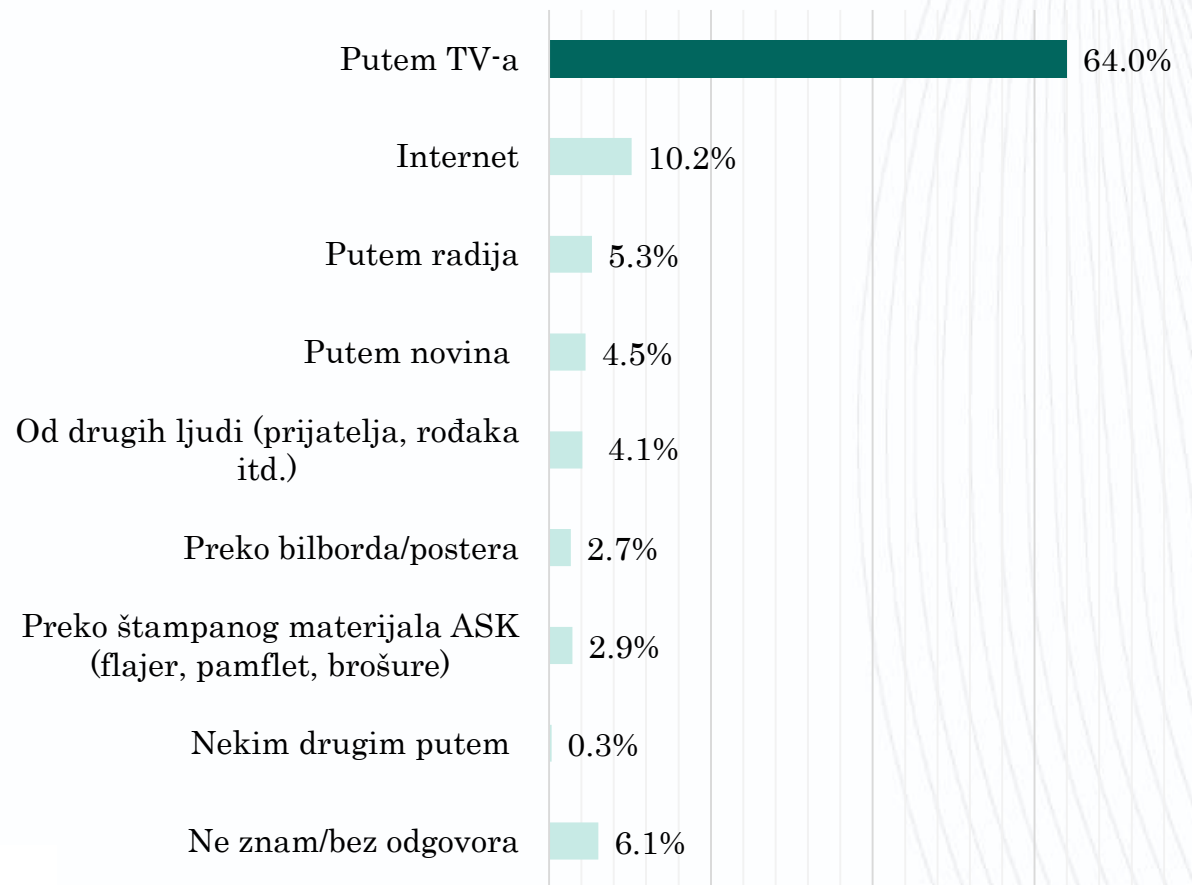
- Najveći broj ispitanika (73.8%) smatra da su u koruptivnim radnjama krivično odgovorni ono lice koje daje mito, kao i ono lice koje mito prima.
- Više od petine ispitanika smatra da je u koruptivnim radnjama krivično odgovorno samo ono lice koje traži mito (20.4%).
- Statistički značajne razlike u uzorku s obzirom na demografske karakteristike ispitanika ne postoje u pogledu ovog pitanja.

Da li ste upoznati sa tim kome i na koje sve načine možete prijaviti korupciju?

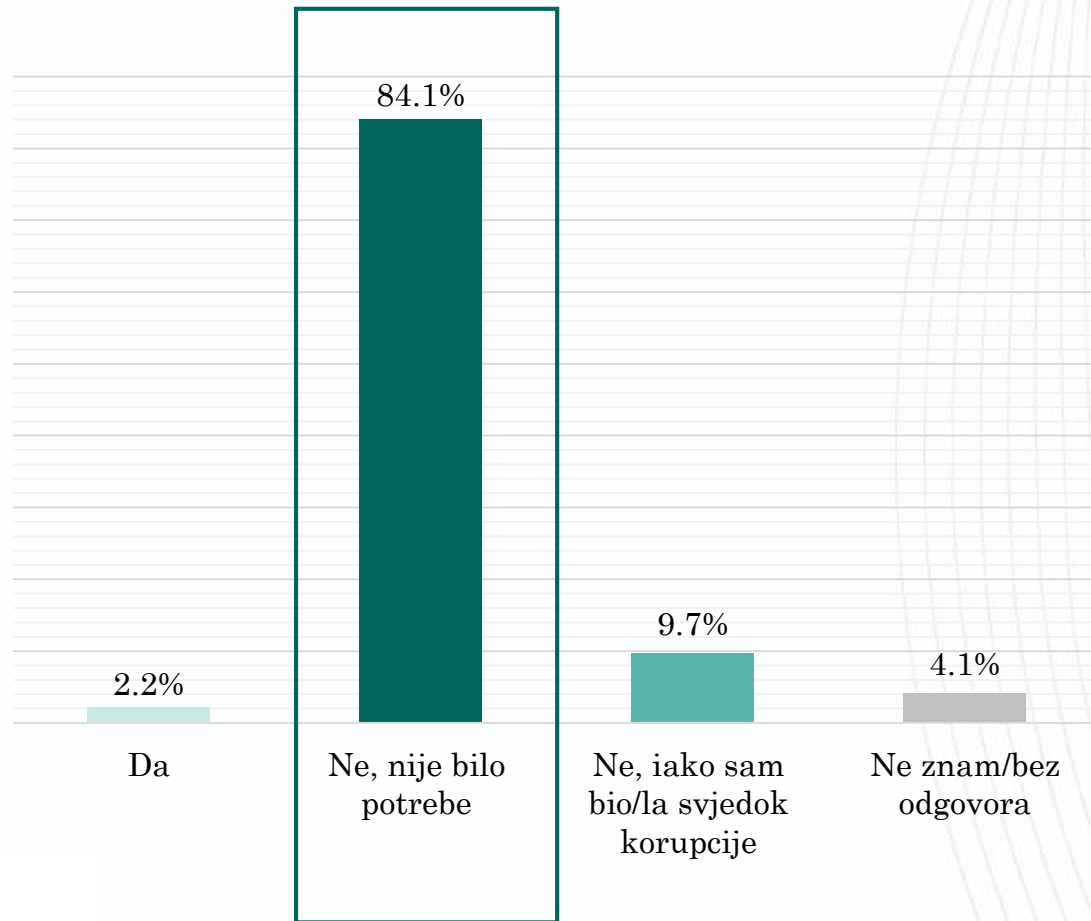
- Najveći broj građana (68.4%) je identifikovao Agenciju za sprječavanje korupcije kao prvu instituciju kojoj mogu prijaviti koruptivne radnje, bilo direktnim kontaktom, bilo putem pošte/telefona/faksa ili email-a.
- Nešto je manji broj ispitanika, njih 56.8%, koji smatraju da istim kanalima mogu korupciju prijaviti Upravi policije.
- Svaki deseti građanin nije siguran kojem organu mogu prijaviti koruptivne radnje.

Kako ste se informisali o ovim načinima prijave korupcije?

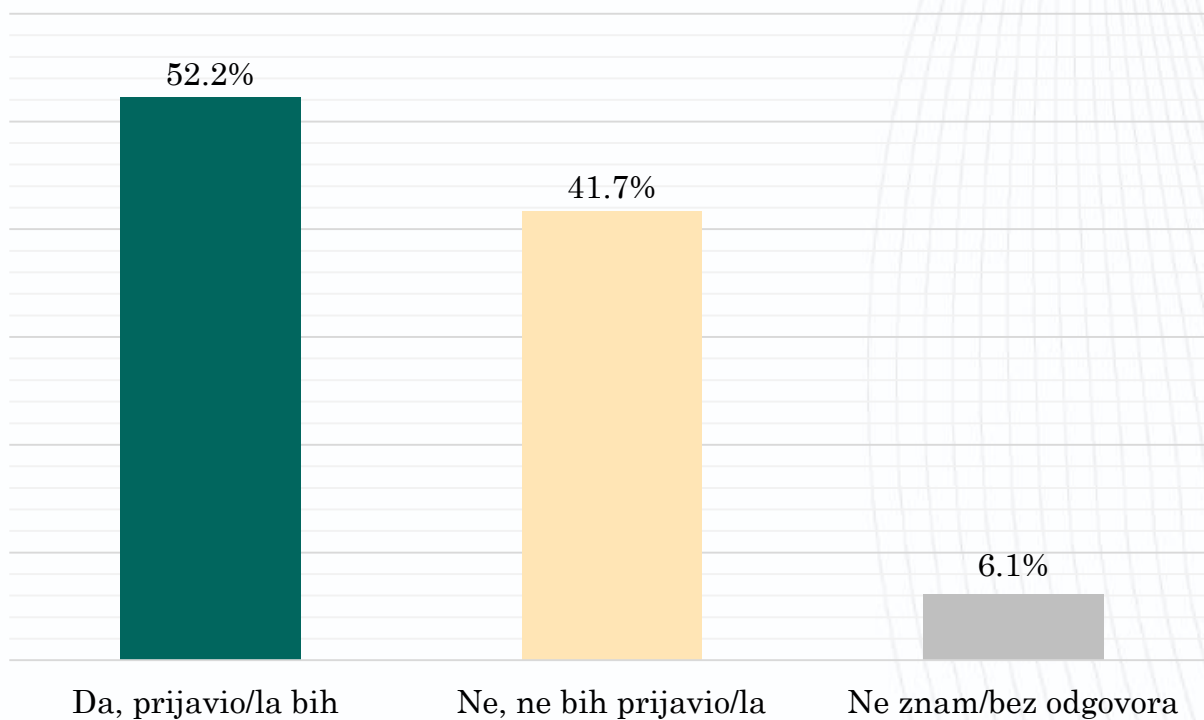
- Najveći broj građana Crne Gore se o načinima prijave korupcije informiše putem **TV-a** (64.0%).
- Pored TV-a, ispitanici su se o ovoj temi najviše informisali putem **interneta** (10.2%).

Da li ste u posljednjih 12 mjeseci Vi ili neko od članova Vašeg domaćinstva koristili neki od navedenih načina za prijavu korupcije?

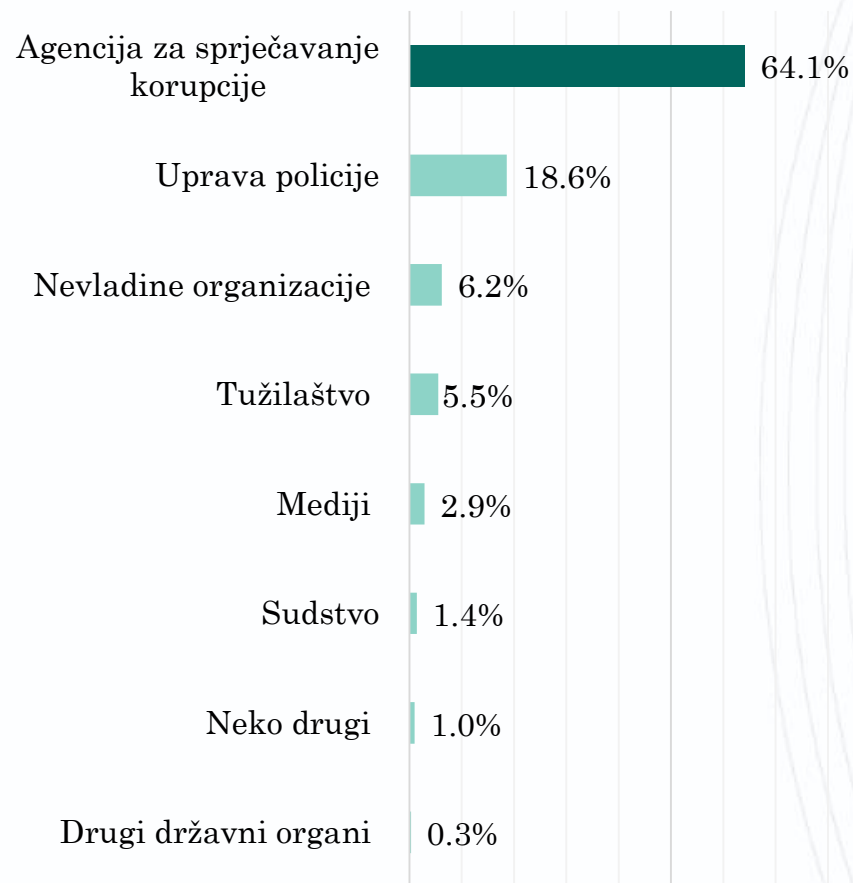
- Dominantna većina ispitanika (84.1%) navodi da nisu imali potrebu da prijave korupciju, te da nisu koristili prethodno navedene kanale za prijavu takvih slučajeva.
- Svaki deseti ispitanik nije prijavio koruptivne radnje, iako im je svjedočio.
- U pogledu demografskih karakteristika ispitanika, jedina statistički značajna razlika odnosi se na regiju u kojoj ispitanici žive. Građani u južnoj regiji u većoj mjeri odlučuju da ne prijave korupciju, iako su bili svjedoci (13.8%), od onih koji žive na sjeveru (11.1%) ili u centralnoj regiji države (6.2%).

Da li biste, u slučaju, da dođete do informacije/a o korupciji, iz ličnog i/ili tuđeg iskustva, prijavili taj slučaj?

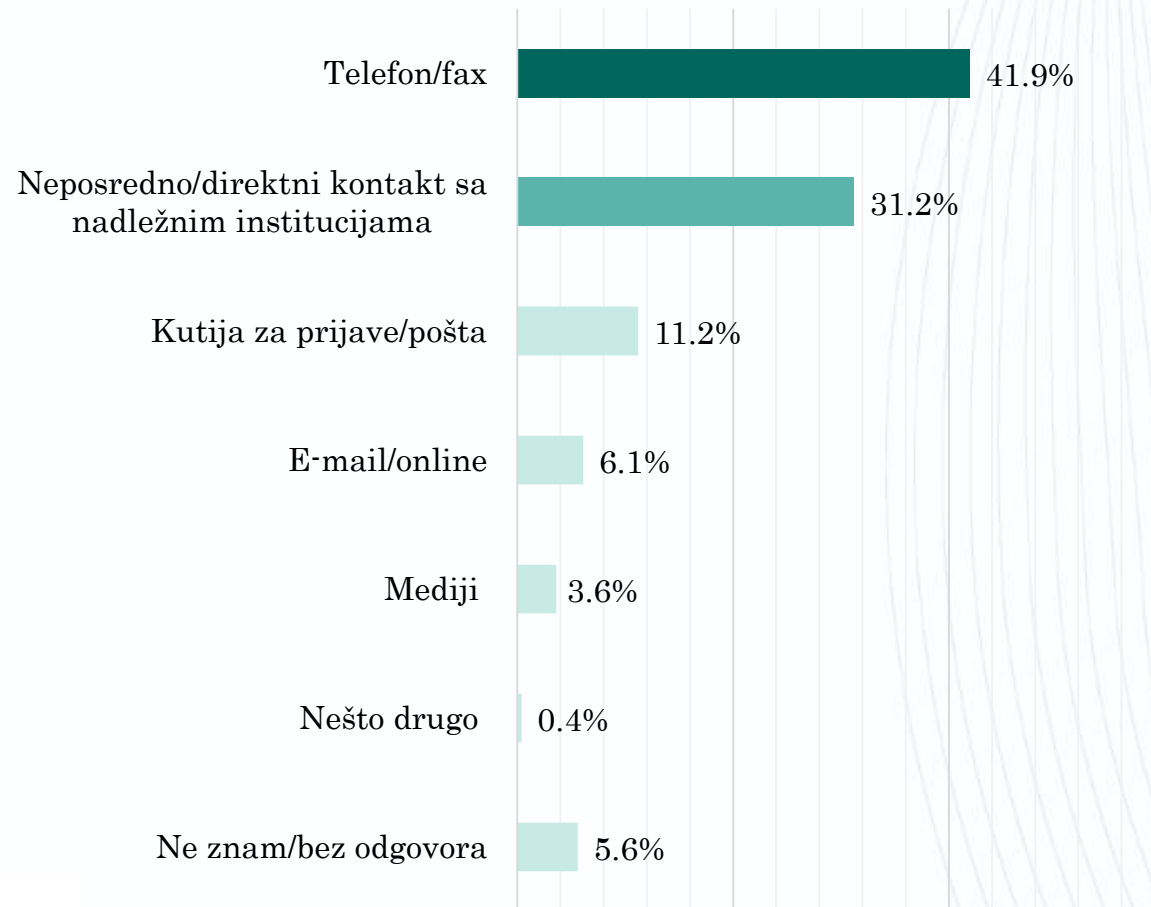
- Više od pola ispitanika, njih **52.2%**, navodi da bi, u slučaju saznanja o korupciji bili iz ličnog ili iskustva iz okruženja, prijavilo nadležnim organima takav slučaj.
- Zabrinjava podatak da je izražen i procenat onih koji ne bi prijavili slučaj korupcije, čak njih **41.7%**.
- Među onima koji **ne bi** prijavili korupciju su češće:
 - Osobe sa niskim primanjima,
 - Osobe iz južne regije.

Kome biste prijavili korupciju?

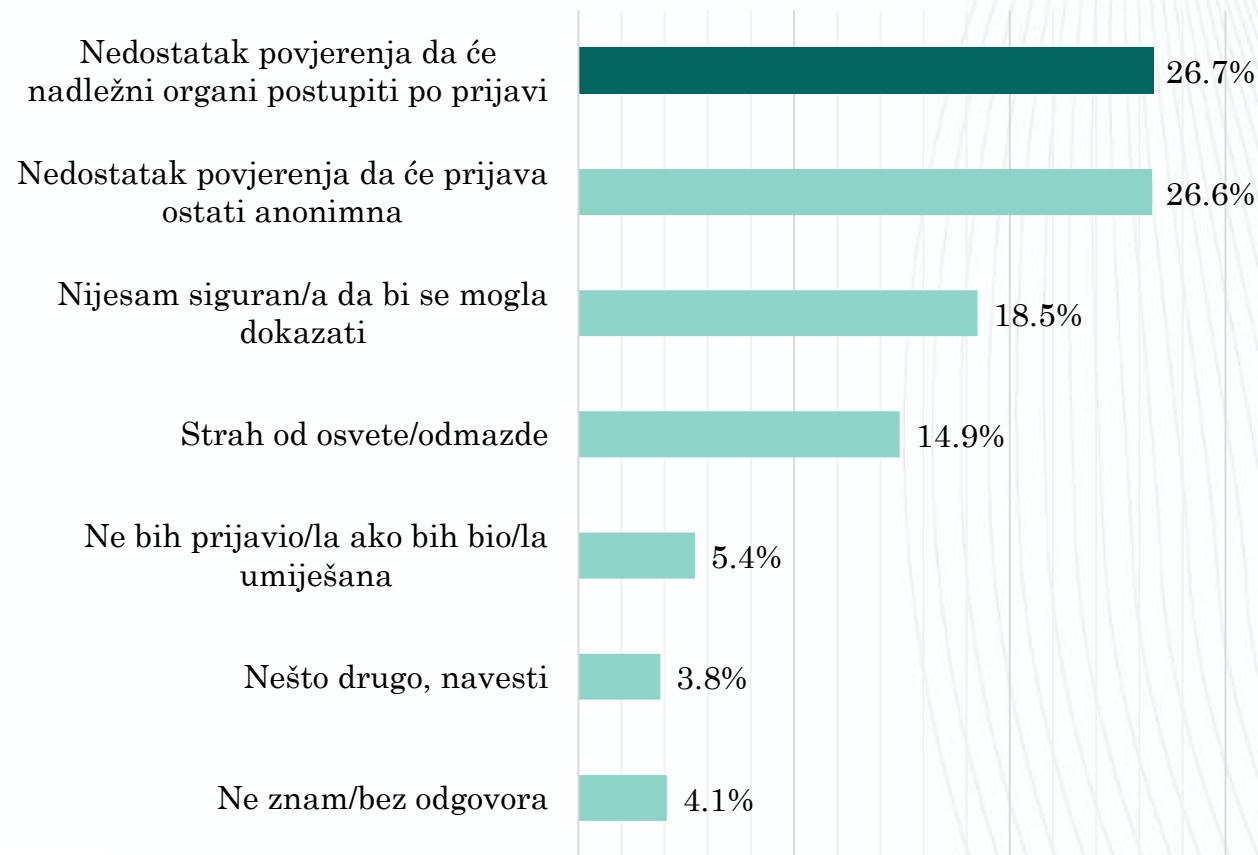
- Najveći procenat građana korupciju bi prijavili **Agenciji za sprječavanje korupcije** (64.1%).
- Nakon toga, građani bi korupciju prijavili Upravi policije (18.6%), zatim slijede nevladine organizacije (6.2%), tužilaštvo (5.5%) i mediji (2.9%).
- Ovaj poredak je kompatibilan sa odgovorima koje su građani dali na pitanje „Da li ste upoznati s tim na koje sve načine možete prijaviti korupciju“ gdje je najviši procenat takođe birao Agenciju za sprječavanje korupcije i Upravu policije.
- Građani koji bi prijavili korupciju Agenciji za sprječavanje korupcije su češće od prosjeka:
 - Stanovnici sjeverne i južne regije,
 - Nižih i srednjih primanja,
 - Stanovnici ruralnih područja.

Na koji način biste prijavili korupciju?

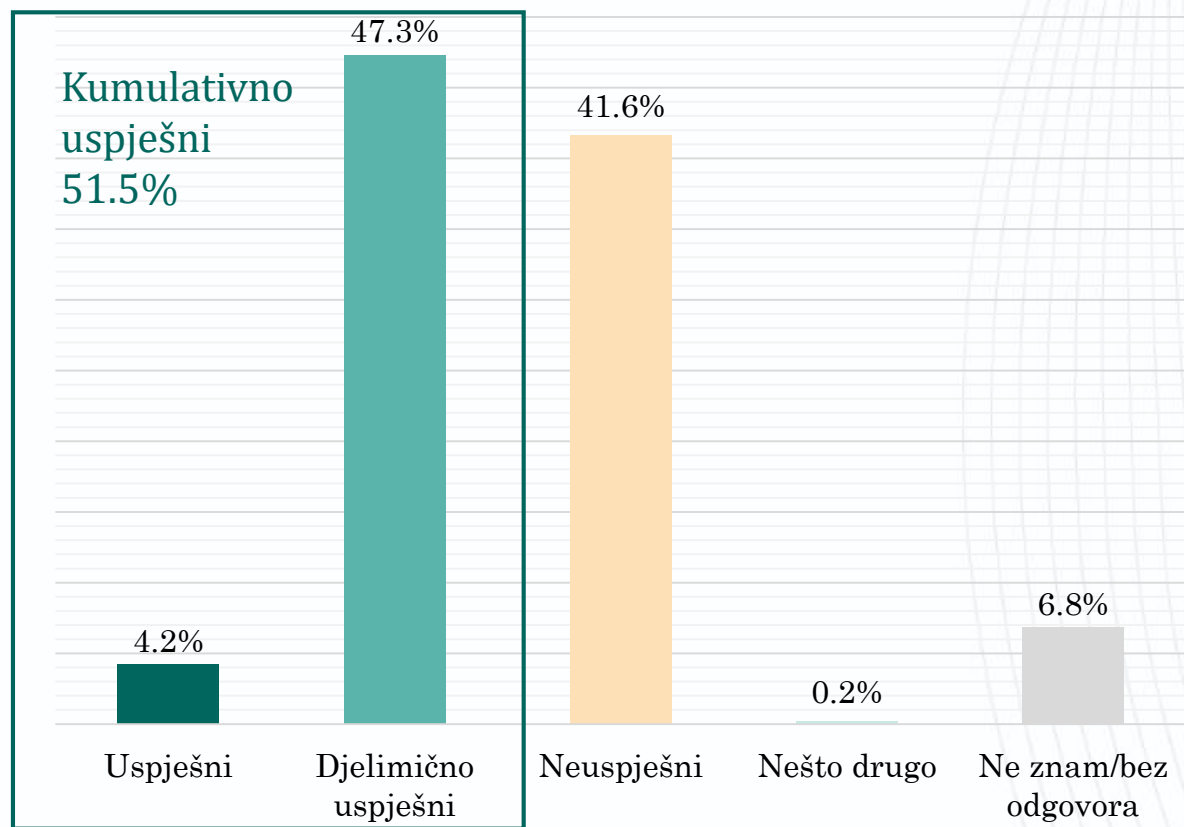
- Na pitanje o načinu prijave korupcije, građani u najvećoj mjeri navode da bi takve slučajeve prijavili putem telefona ili fax-a, njih **41.9%**.
- Drugi najčešći način koji bi građani odabrali za prijavu korupcije je neposrednim kontaktom sa nadležnim institucijama, dok bi **svaki deseti ispitanik** navedeno krivično djelo prijavilo poštom ili podnoseći prijavu putem kutije za prijave.

Koji su glavni razlozi zbog kojih ne biste prijavili korupciju?

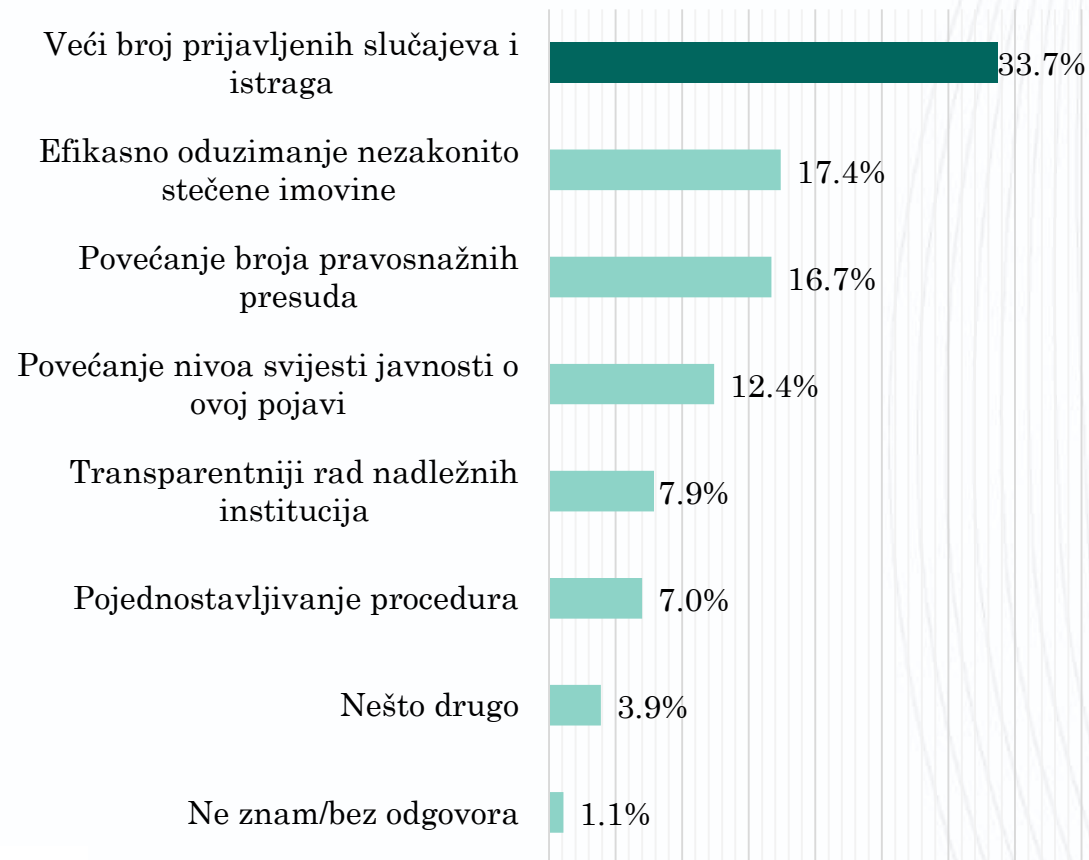
- Jedna četvrtina građana (26.7%) nema povjerenja da će nadležni organi postupiti po prijavi, čime obrazlažu stav da ne bi prijavili korupciju.
- Gotovo identičan broj građana ne bi prijavio korupciju uslijed nedostatka povjerenja da će njihova prijava ostati anonimna (26.6%).
- Ova dva razloga češće navode muškarci nego žene. Takođe, u pogledu ostalih statistički značajnih karakteristika, prvi razlog češće navode osobe iz sjeverne (30.3%) i južne regije (29.2%), dok drugi razlog učestalije biraju osobe iz centralne regije Crne Gore, njih 32.4%.

Koliko su dosadašnji naponi nadležnih institucija u borbi protiv korupcije bili uspješni/efikasni?

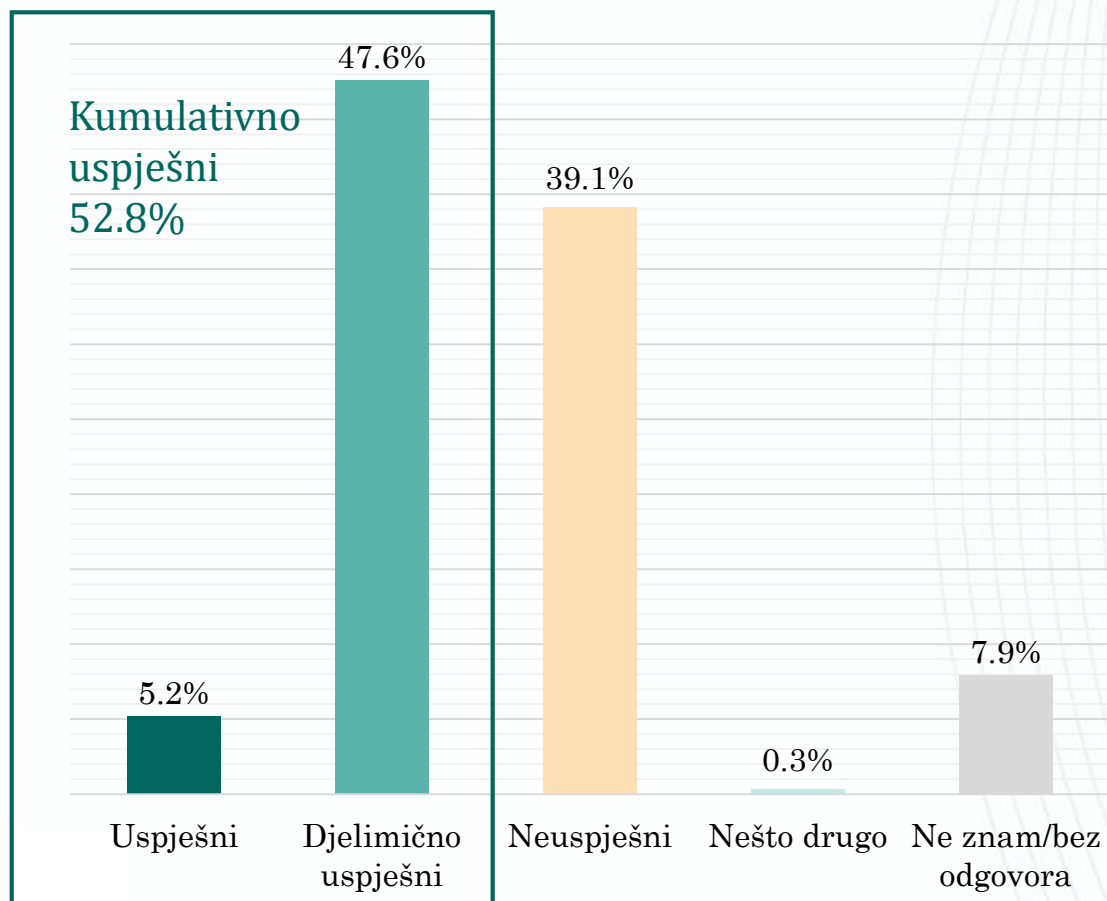
- Više od pola građana, **51.5%**, ocjenjuje dosadašnje napore nadležnih institucija u borbi protiv korupcije kao uspješne/efikasne. Njih 47.3% smatra da su uloženi naponi djelimično uspješni, dok 4.2% iste napore ocjenjuje kao uspješne.
- Nešto je manji broj onih koji smatraju da su naponi državnih institucija u borbi protiv korupcije bili **neuspješni** – **41.6%**, dok 6.8% ispitanika nije moglo da procijeni.
- Oni koji smatraju da nadležne institucije nisu efikasne u suzbijanju korupcije, češće:
 - Pripadaju populaciji sa visokim primanjima,
 - Žive na jugu Crne Gore i u urbanim sredinama,
 - Imaju fakultetsku diplomu.

Koja su Vaša očekivanja po pitanju poboljšanja trenutne situacije u vezi sa borbom protiv korupcije u Crnoj Gori?

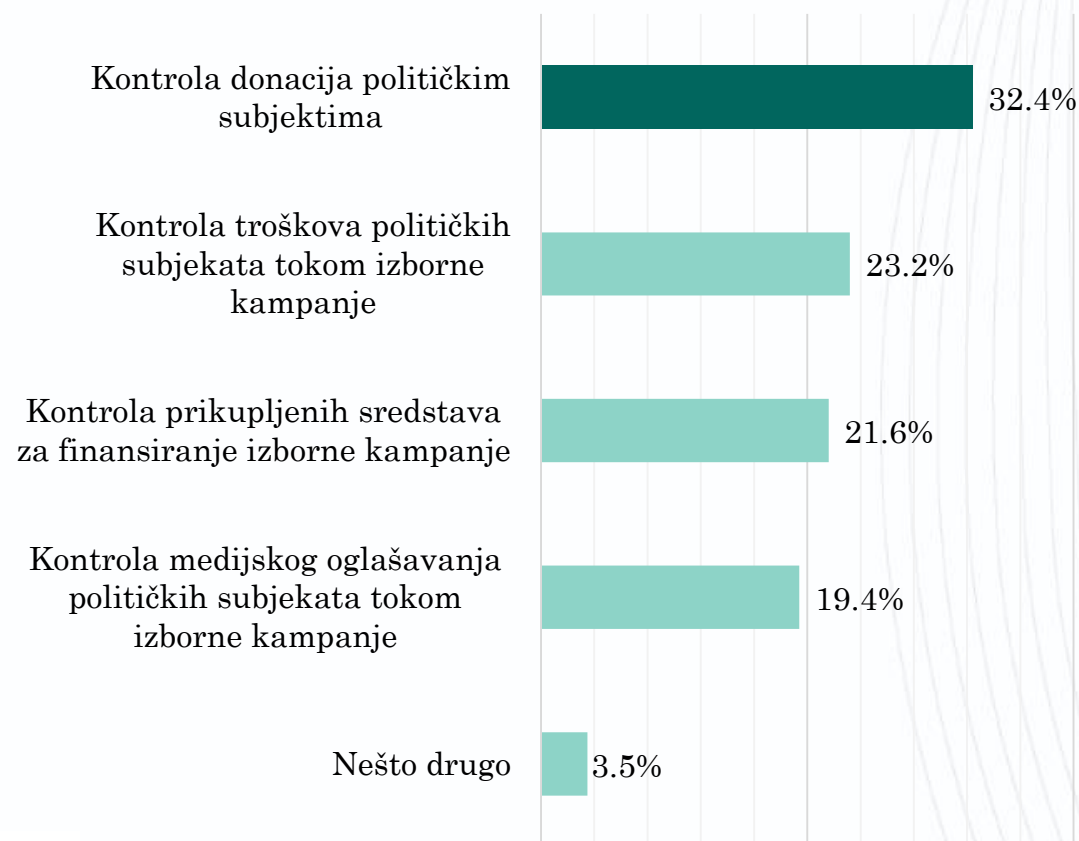
- Na pitanje o njihovim očekivanjima u pogledu poboljšanja trenutne situacije i efikasnije borbe protiv korupcije, građani u najvećoj mjeri očekuju:
 - Veći broj prijavljenih slučajeva i istraga (33.7%),
 - Efikasno oduzimanje nezakonito stečene imovine (17.4%),
 - Povećanje broja pravosnažnih presuda (16.7%).

Koliko su dosadašnji naponi nadležnih institucija u kontroli finansiranja političkih subjekata i izbornih kampanja bili uspješni/efikasni?

- Apsolutna većina od **52.8%** ispitanika smatra **uspješnim** napore institucija u kontroli finansiranja političkih subjekata i izbornih kampanja.
- Dva od pet ispitanika dijeli suprotno mišljenje. U ovu grupu se češće od prosjeka ubrajaju:
 - Stanovnici sa juga Crne Gore,
 - Osobe viših primanja,
 - Osobe višeg nivoa obrazovanja.

U kojoj oblasti bi nadležni organi trebalo da unaprijede/poboljšaju kontrolu finansiranja političkih subjekata i izbornih kampanja?

- Ukupno **32.4%** građana smatra da je neophodna kontrola donacija političkih subjekata, dok **23.2%** smatra neophodnom kontrolu troškova političkih subjekata tokom izborne kampanje.
- Nadalje, **21.6%** ispitanika navodi da je potrebno sprovesti kontrolu prikupljanja sredstava za finansiranje izborne kampanje, a nešto manji broj, njih **19.4%**, ističe kontrolu medijskog oglašavanja političkih subjekata u toku izborne kampanje.